

RAZVRŠČANJE STROŠKOV

1. Po naravnih vrstah:

- stroški materiala,
- stroški storitev,
- stroški dela in
- stroški delovnih sredstev.

2. Po časovnem vidiku:

- načrtovani in
- uresničeni (dejanski) stroški.

3. Glede na to, ali so stroški posamezne poslovne enote posledica sodelovanja z drugo poslovno enoto ali z zunanjim okoljem:

- izvirni in
- izvedeni (izpeljani) stroški.

4. Glede na povezavo s posameznim proizvodom oz. storitvijo:

- neposredni in
- posredni (skupni, splošni) stroški.

5. Glede na odzivanje na spremembe v obsegu poslovanja:

- spremenljivi in
- stalni stroški.

6. Po poslovnih funkcijah:

- stroški proizvodnje in
- stroški neproizvodnje.

7. V povezavi z vrednotenjem poslovnih učinkov:

- stroški učinkov in

- stroški obdobja.

8. Pri sprejemanju poslovne odločitve:

- odločujoči in
- neodločujoči stroški.

9. Pri ugotavljanju obsega spremembe stroškov:

- dodatni stroški in
- mejni stroški.

10. Oportunitetni (okoljski) stroški

11. Pri analizi uspešnosti vodij mest odgovornosti:

- obvladljivi in
- neobvladljivi stroški.

Prigodek 2c (knjiga PR, str. 100)

V pekarni Hlebček pečejo bele, črne in koruzne hlebčke. Podjetje zaposluje le dva človeka, in sicer peka ter direktorja, ki skrbi hkrati tudi za prodajo. V preteklem mesecu je imelo podjetje naslednje stroške (v 1 000 €):

vrednost porabljene moke	450
plača peka	200
plača direktorja	400
stroški prevoza na delo za peka	10
stroški prevoza na delo za direktorja	20
stroški energije mešalnika testa in peči	40
stroški energije, porabljene v prodajnem prostoru	5
amortizacija peči in mešalnika testa	15
amortizacija pekarnice (zgradba)	25
amortizacija prodajnega prostora	30
stroški dostave kruha na dom	50
stroški storitev vzdrževanja plačilnega prometa	2
stroški oglaševanja	4

Drugi podatki:

- a) Plače so vezane na čas in ne na količino proizvodov.
- b) Kruh razvažata lokalna kurirska služba, s katero ima podjetje Hlebček dogovor, da jo plačuje po teži tovara (kruha).
- c) V podjetju obračunavajo enakomerno časovno amortizacijo za vse vrste sredstev.
- č) Za vrednotenje učinkov podjetje uporablja metodo proizvodjalnih stroškov.
- d) Porabo električne energije merita dva števca. Eden je namenjen proizvodjalni hali, drugi pa prodajnemu prostoru.
- e) Storitve vzdrževanja plačilnega prometa in bančnih storitev se plačuje glede na vrednost prometa.

Zahteve:

Koliko je imelo podjetje Hlebček v tem mesecu:

- a) stroškov materiala,
- b) stroškov dela,
- c) spremenljivih stroškov,
- č) neposrednih stroškov,
- d) proizvodjalnih stroškov,
- e) stroškov učinkov?

RAZPOREJANJE POSREDNIH STROŠKOV NA STROŠKOVNE NOSILCE

Stroški posamezne enote so sestavljeni iz:

- neposrednih stroškov in
- posrednih (splošnih, skupnih) stroškov (teh je vedno več!!!).

Posredni (splošni) stroški se v času nastajanja nanašajo na več proizvodov in storitev, zato jih ni moč razporediti na posamezne proizvode ali storitve neposredno, temveč le s pomočjo podlag (osnov, ključev).

$$\text{KDPS} = \frac{\text{posredni stroški}}{\text{podlaga}}$$

Podlaga pa je lahko različna:

- število proizvodov,
- ure neposrednega dela,
- stroški neposrednega dela,
- strojne ure,
- stroški neposrednega materiala,
- vsi neposredni stroški.

Nobena podlaga ni popolna!!!

V osnovi ločimo dve vrsti kalkulacij:

- delitvene kalkulacije stroškov in
- kalkulacije stroškov z dodatki (tudi **ABC metoda**).

► Primer delitvene kalkulacije

Prigodek 2č (knjiga PR, str. 101)

Podjetje Lavrič ima v svojem proizvodnem programu tri glavne proizvode: A, B in C. V preteklem letu je proizvedlo naslednje število proizvodov:

proizvod A: 10.000 enot,
proizvod B: 6.000 enot in
proizvod C: 9.000 enot.

Pri njihovi proizvodnji sta nastajala tudi dva stranska proizvoda, in sicer proizvoda X in Y. Prihodki stranskih proizvodov so v preteklem letu znašali (v €):

Proizvod	Prihodki
X	1 500
Y	2 500

Celotni stroški so znašali 2 100 000 €. Stroškov ne evidentirajo po posameznih proizvodih, temveč jih na koncu leta porazdelijo med proizvode s pomočjo kalkulacije z ekvivalentnimi števili. Ocenjujejo, da proizvodnja proizvoda A povzroča 30 % več, proizvodnja proizvoda C pa za 20 % manj stroškov kot proizvodnja proizvoda B.

Zahteve:

- a) *Izračunajte lastne cene proizvodov A, B in C!*
- b) *Izračunajte lastne cene proizvodov A, B in C, če podjetje ocenjuje, da je proizvodnja proizvodov A povzročila 30 % več, proizvodnja proizvodov C pa 20 % manj stroškov kot proizvodnja proizvodov B!*

► **Primer kalkulacije stroškov z dodatki**

Prigodek 2h (Knjiga PR, str. 104)

Podjetje Lara izdeluje proizvoda A in B. Za oba uporablja isto opremo in podoben proizvodni proces. Oba proizvoda se izdelujeta v oddelku X in oddelku Y. Podatki za oddelka X in Y so podani v naslednji preglednici:

	Oddelok X	Oddelok Y
Posredni stroški	300.000 €	140.000 €
Strojne ure na enoto		
— proizvod A	2	1
— proizvod B	1	3
Ure neposrednega dela na enoto		
— proizvod A	1	3
— proizvod B	2	2

Drugi podatki so naslednji:

Letna proizvodnja:

proizvod A 1.000 enot,
proizvod B 10.000 enot.

Število nabav materiala je 240, in sicer:

proizvod A 80 nabav,
proizvod B 160 nabav.

Število zagonov proizvodnje je 100, in sicer:

proizvod A 40 zagonov,
proizvod B 60 zagonov.

Strokovne službe so ugotovile, da znašajo posredni stroški oddelka X in Y (iz preglednice) po sestavinah dejavnosti:

1. stroški, ki so povezani z obsegom proizvodnje, izraženim s strojnimi urami, 110.000 €;
2. stroški, ki so povezani z nabavo, 120.000 € in
3. stroški, ki so povezani z zagonom proizvodnje, 210.000 €.

Zahteve:

Ugotoviti je treba posredne stroške za proizvod A in proizvod B:

- a) *po klasični metodi kalkuliranja stroškov, če stroške na posamezne proizvode razporejajo na podlagi neposrednih ur dela;*
- b) *po klasični metodi kalkuliranja stroškov, če v oddelku X stroške razporejajo na posamezne proizvode na podlagi strojnih ur, v oddelku Y pa na podlagi neposrednih ur dela;*
- c) *po metodi ABC!*